

Povreda više odredaba prava na pravično sudjenje u krivičnom postupku
Presuda u slučaju
Campbell i Fell protiv Ujedinjenog Kraljevstva

1. Činjenično stanje

Dva podnosioca predstavke, g. *Campbell* i g. *Fell*, osuđeni su novembra 1973. godine na deset, odnosno dvanaest godina zatvora. U tom periodu nalazili su se u zatvoru *Albany*, u delu sa pojačanim obezbeđenjem.

Zatvorski čuvari su 16. septembra 1976. godine intervenisali u zatvoru da bi prekinuli protest šest zatvorenika, među kojima su bili i podnosioci predstavke. Pri tome su bili povređeni podnosioci predstavke i neki članovi osoblja. G. *Campbell* i g. *Fell* su zatim optuženi za disciplinske prekršaje. U postupku vođenim pred zatvorskim Odborom proglašeni su krivim i dosuđene su im kazne, koje su uključivale i gubitak prava na vremensko skraćivanje kazne, koje se u redovnim okolnostima dodeljuje za dobro držanje.

Septembra i novembra 1976. godine, g. *Fell* i g. *Campbell* su podneli molbe Ministru unutrašnjih poslova za odobrenje da pribave pravni savet u pogledu mogućeg građanskog postupka u vezi sa incidentom i zadobijenim povredama. Ovo odobrenje nije dato sve dok nije bila okončana unutrašnja istraga njihovih žalbi. Vlasti su takođe odbile zahteve podnosilaca predstavke za nezavistan medicinski pregled, podnete ubrzo nakon incidenta. Nakon što mu je dato odobrenje da stupi u kontakt sa svojim pravnim zastupnikom, g. *Fell*-u nije dozvoljeno da se konsultuje sa njim bez prisustva zatvorskog čuvara sve do 12. maja 1977. godine. Tog dana je bio dozvoljen kontakt sa pravnim zastupnikom bez prisustva zatvorskih čuvara u vezi sa njegovom predstavkom Evropskoj komisiji za ljudska prava. G. *Fell*-ova prepiska je ograničavana tokom njegovog boravka u pritvoru.

Podnosioci predstavke su se, između ostalog, žalili da su bili osuđeni od strane zatvorskog Odbora na osnovu disciplinskih optužbi, koje su u suštini bile krivične optužbe, a da im nisu pružena jemstva iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima. Oni su se dalje žalili da je odlaganje davanja odobrenja da pribave pravni savet dovelo do povrede prava na pristup sudu, što je predstavljalo povredu člana 6. i prava na poštovanje prepiske, jemčenog članom 8. Konvencije. G. *Fell* je takođe tvrdio da je odbijanje da mu se dozvoli kontakt sa pravnim zastupnikom bez prisustva čuvara predstavljalo povredu članova 6. i 8., da je odbijanje da mu se dopusti prepiska sa određenim licima predstavljalo povredu člana 8., kao i da nije imao na raspolaganju delotvorni pravni lek za svoje žalbe, što je predstavljalo povredu člana 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

2. Odluka Suda

Evropski sud za ljudska prava je prvo razmatrao postupak pred zatvorskim Odborom u slučaju *Cambell*, kao i pitanje da li se postupak može smatrati krivičnim za potrebe primene člana 6. Konvencije. Po engleskom pravu, dela o kojima je reč (pobuna i nanošenje teških telesnih povreda zatvorskom službeniku) pripadaju prekršajnom pravu. Međutim, klasifikacija dela u domaćem pravnom sistemu ima samo relativnu vrednost, i Sud je nakon ovoga razmotrio i prirodu samog dela. U ovom slučaju, ozbiljnost dela i moguće paralele u krivičnom pravu imaju karakter koji se ne podudara u potpunosti sa čisto prekršajnim delima. Po mišljenju Suda, priroda i ozbiljnost kako mogućih tako i izrečenih kazni (gubitak prava na značajno vremensko umanjenja kazne) bile su takve da su se one, za potrebe Konvencije, morale biti smatrane krivičnim sankcijama. Član 6. je stoga primenljiv na ovu situaciju.

G. *Campbell* je tvrdio da više aspekata postupka pred Odborom nije bilo u skladu sa zahtevima člana 6.. U vezi sa njegovom tvrdnjom da Odbor nije bio "nezavistan", kako je zahtevano po članu 6., stav 1., Sud nije, imajući u vidu sudsku i nadzornu ulogu Odbora, način postavljanja njegovih članova i trajanje njihove funkcije, video nikakav razlog da se sa njom složi. On je bio mišljenja da, iako je dužina službe - tri godine ili manje ako to odredi Ministar unutrašnjih poslova - očigledno relativno kratka, za to postoji veoma razumljiv razlog: članovi ovog Odbora nisu bili plaćeni i moglo se lako pokazati problematičnim naći dobrovoljce za duži period. Sud je nastavio razmatranjem pitanja da li je Odbor bio "nepristrasan" i zaključio da nema razloga za sumnju u ličnu nepristrasnost njegovih članova, kao i da u postupku donošenja presuda nema ničega što bi se negativno odrazilo na objektivnu nepristrasnost Odbora.

G. *Campbell* se dalje žalio na to da suđenje nije bilo javno i da je to predstavljalo povredu člana 6., stav 1. Međutim, Sud je utvrdio da je ovo bilo opravdano zahtevima održavanja javnog reda i bezbednosnim problemima koji postoje u slučaju donošenja presuda Odbora u javnosti, i da stoga nije bilo povrede člana 6., stav 1.

U vezi sa tvrdnjom podnosioca predstavke da presuda nije javno izrečena, Sud je primetio da zaista nisu preduzeti nikakvi koraci da bi se javnost obavestila o odluci Odbora, i da je prema tome došlo do povrede člana 6., stav 1.

Sud je dalje razmatrao nemogućnost g. *Campbell*-a da se konsultuje sa pravnim zastupnikom pre suđenja, ili da na samom suđenju pred Odborom ima pravnog zastupnika. On je utvrdio da je ovo predstavljalo povredu člana 6., stav 3 (c) - prava na pravnu pomoć, i člana 6., stav 3. (b) - prava na odgovarajuća sredstva za pripremu odbrane.

Konačno, Sud nije utvrdio kao opravdane tvrdnje g. *Campbell*-a da u načelu nije imao pravično suđenje, da nije na odgovarajući način obavešten o optužbama protiv njega, da je bio lišen prava po Konvenciji u vezi sa svedocima, i da je bilo povređeno njegovo pravo na pretpostavku nevinosti.

Sud je nastavio ispitivanjem opravdanosti odlaganja kontakta podnosioca predstavke sa pravnim zastupnikom u vezi sa njihovom tvrdnjom o telesnim povredama. On je primetio da je u slučajevima telesnih povreda, radi prikupljanja dokaza i iz drugih razloga, važan hitan kontakt sa pravnim zastupnikom. Sud je prema tome utvrdio da je odlaganje kontakta sa pravnim zastupnikom predstavljalo povredu prava na pristup sudu jemčenog članom 6., stav 1. On je dalje smatrao da je nemogućnost podnosioca predstavke da održavaju prepisku sa svojim pravnim zastupnicima u vezi sa žalbom na telesne povrede predstavljalo mešanje u njihovo pravo na poštovanje prepiske sadržano u članu 8. Konvencije. Zadržavanje i ograničavanje prepiske nije bilo u skladu sa zahtevom da mera mora biti neophodna u demokratskom društvu, u okviru značenja člana 8., stav 2.

Sledeće pitanje, koje je trebalo ispitati, je onemogućavanje kontakta g. *Fell*-a sa njegovim pravnim zastupnikom bez prisustva zatvorskog čuvara. Sud je primetio da su eventualno mogli postojati bezbednosni razlozi, koji bi opravdali neka ograničenja poseta pravnog zastupnika zatvoreniku. Međutim, vlada se u ovom slučaju nije pozivala na takve razloge. Sud je stoga utvrdio povredu člana 6., stav 1. po ovoj tački. Imajući u vidu ovaj zaključak, Sud nije smatrao za neophodno da ispituje žalbu i po članu 8.

Konačno, Sud je ispitao da li je g. *Fell*-u bio na raspolaganju delotvorni pravni lek u Ujedinjenom Kraljevstvu u skladu sa članom 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima, u pogledu njegovih žalbi po članu 8. u vezi sa ograničenjima kontakta sa pravnim zastupnikom i ograničenja prepiske. Sud je razmatrao različite mogućnosti za podnošenja žalbe: žalbu Odboru posetilaca ili Parlamentarnom povereniku za administraciju, pokretanje sudskog postupka i podnošenje molbe Ministru unutrašnjih poslova. Vlada se saglasila da prve tri mogućnosti u ovom slučaju nisu predstavljala delotvorni pravni lek. Sud je istakao da je utvrdio da su ograničenja kontakta sa pravnim zastupnikom i kontrola predstavke g. *Fell*-a predstavljali posledicu primene normi koje nisu bile u saglasnosti sa Konvencijom. U takvim okolnostima, nije moglo biti delotvornog pravnog leka, kako je zahtevano članom 13. Evropske konvencije. Naime, molba Ministru unutrašnjih poslova je mogla biti delotvorna samo ako bi molilac tvrdio da je mera kontrole prepiske imala za posledicu pogrešnu primenu jednog od relevantnih normi domaćeg prava. Sud je stoga utvrdio povredu člana 13. Konvencije.

U skladu sa članom 50. Konvencije (sada član 41.), Evropski sud za ljudska prava je dodelio podnosiocima predstavke 13 000 britanskih funti (£) na ime troškova postupka, ali ne i pravičnu nadoknadu.